

Nr 733

Av herr **Åkerlind**, om ökade möjligheter till befrielse från åttonde och nionde skolåret.

(Lika lydande med motion nr 617 i Första kammaren)

Disciplinproblemen i grundskolans högstadium är ofta besvärliga. En av anledningarna till att disciplinsvårigheterna är särskilt stora i de högre klasserna är uttalad skolleda. Elever som har tröttnat på att fortsätta i skolan kan ofta inte förmås att delta i skolarbetet. De utgör i stället ett störande moment för lärare och kamrater. På det sättet kan de skoltrötta försvåra möjligheterna för sina kamrater att ta del av undervisningen. Det är även risk för att många av de skoltrötta dras med i brottslig verksamhet eller att de börjar använda narkotika för att göra livet mera spännande eller som en protest mot det samhälle som tvingar dem att fortsätta en skolgång som de har tappat allt intresse för.

För dessa skoltrötta elever, som endast utgör en belastning för lärare och kamrater och själva inte tillgodogör sig undervisningen, är det nödvändigt att vidga möjligheterna till att bli befriade från skyldigheten att fullgöra sin skolgång. Många av dem skulle säkert finna sig till rätta ute i förvärvslivet. Placering i observationsklinik eller förlängd praktisk yrkesorientering kan möjligen vara lämpligt i vissa fall men uppfattas säkert av det stora flertalet skoltrötta som om samhället bara vill förlänga ett onödigt lidande. En övergång till yrkesskola eller lärlingsutbildning skulle säkert för många innebära ett bättre alternativ. Andra åter kanske måste befrias från all anknytning till skola och undervisning under kortare eller längre tid för att komma i psykisk balans. Att tvinga en elev som har uppenbar skolleda att fortsätta med skolgången måste betraktas som psykisk misshandel.

Större möjligheter bör alltså öppnas för elever att slippa åttonde och nionde skolåret. Möjligheten att efter ansökan bli befriad från dessa skolår bör även kompletteras med rätt att erhålla den undervisning som skulle meddelats under åttonde och nionde skolåret vid senare tidpunkt, dock ej senare än att undervisningen är avslutad vid 21 års ålder. Det måste vara en rätt och inte en skyldighet att läsa in motsvarande undervisning.

Statsutskottet uttalar i utlåtande nr 179 år 1968 att det rimligen bör få ankomma på de lokala skolstyrelserna att i undantagsfall, berörande enskilda elever, göra sådana jämkningar i utbildningsgången under nionde

skolåret som bedöms vara nödvändiga för att vederbörande elevs skolgång skall bli meningsfull.

Detta uttalande är så alltigenom restriktivt att det knappast bidrar till att lösa några problem för de skoltrötta. Det förutsättes att eleven inte skall slippa skolgången utan endast få »jämkning i utbildningsgången» och att sådana jämkningar dessutom skall göras ytterst restriktivt. Skolans uppgift bör bl. a. vara att fostra barnen till så goda och samhällsdugliga medborgare som möjligt. Om barnen blir psykiskt skadade på grund av skolleda så bidrar inte detta till det goda resultat av skolgången som kan begäras och som skolkostnaderna motiverar.

Med hänvisning till vad ovan anförts hemställs,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning och förslag om vidgade möjligheter för skoltrötta elever att erhålla befrielse från åttonde och nionde skolåret i grundskolan, samt

att sådan befrielse kompletteras med rätt att erhålla motsvarande undervisning vid senare tidpunkt.

Stockholm den 28 januari 1970

Allan Åkerlind (m)
